Seat No.	

G - 390

Total No. of Pages : 3

B.Ed. (Part - I) (Semester - I) Examination, April - 2016
UNDERSTANDING DISCIPLINE AND SCHOOL SUBJECT
(Paper - III)
Sub. Code : 66453

Day and Date : Thursday, 28 - 04 - 2016
Time : 03.00 p.m. to 05.00 p.m. **Total Marks : 35**

Instructions : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Choose the correct alternative : **[5]**

i) ________ is the branch of horticulture.
   a) Geology b) Pomology
   c) Biology d) None of these

ii) NHB stands for ________ .
   a) National Hospitality Board
   b) National horticulture Board
   c) National Honey Board
   d) None of these

iii) Medium of instruction in education should be ________ .
   a) English b) Mother tongue
   c) Hindi d) None of these

iv) Levelling ground is done for ________ .
   a) Prevent Soil Erosion
   b) Ensure Uniform Irrigation
   c) Ensure Uniform Mixing of Manure and fertilizers
   d) All of the above

v) ________ needs for communication.
   a) Wealth b) Language
   c) Family d) None of these

P.T.O.

Q2) Write the answers of the following questions in 250 words (Any 2) : **[10]**

a) Explain the Swami Vivekanand's concept of knowledge.

b) Explain the procedure of designing school curriculum.

c) What do you mean by Transdisciplinary knowledge.

Q3) Write the answer of the following question in 800 words : **[10]**

What do you mean by hospitality? Explain the issues of hospitality at national and International level.

Q4) Write the answer any one of the following questions in 800 words : **[10]**

a) Explain the need of teaching mathematics, science and Philosophy at college level.

OR

b) Explain the need of horticulture and the role of teachers and students in development of horticulture in school.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा. [5]

i) .... ही उदयानविद्येची शाखा आहे.

अ) भूगर्भशास्त्र ब) पमोलॉजी

क) जीवशास्त्र ड) यापैकी नाही

ii) NHB चे पूर्ण रूप .... आहे.

अ) National Hospitality Board

ब) National horticulture Board

क) National Honey Board

ड) यापैकी नाही

iii) शिक्षणाचे माध्यम .... असावे.

अ) इंग्रजी
ब) मातृभाषा
क) हिंदी
ड) यापैकी नाही

iv) जमिनीचे सपाटीकरण .... साठी करतात.

अ) जमिनीची झीज थांबविणे
ब) पाटपाण्याचे एकत्रीकरण करणे
क) खते व औषधांचे एकत्रीकरण करणे
ड) वरील सर्व

v) .... हे संप्रेषणासाठी आवश्यक आहे.

अ) संपत्ती
ब) भाषा
क) कुटुंब
ड) यापैकी नाही

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

अ) स्वामी विवेकानंद यांची ज्ञानविषयक संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) शालेय अभ्यासक्रम तयार करण्याची पद्धत स्पष्ट करा.

क) संक्रमित शाखीय ज्ञान म्हणजे काय ?

प्र.3) खालील प्रश्नाचे उत्तर 800 शब्दात लिहा. [10]

आदरातिथ्य म्हणजे काय ? राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय आदरातिथ्याच्या समस्या स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 800 शब्दात लिहा. [10]

अ) गणित, विज्ञान आणि तत्त्वज्ञान यांची महाविद्यालयीन स्तरावर अध्यापनाची गरज स्पष्ट करा.

किंवा

ब) उद्यानविद्येची गरज स्पष्ट करून विद्यार्थी व शिक्षकाची शालेय उद्यान विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

⌘⌘⌘

Seat No.

O - 85

Total No. of Pages : 4

B.Ed. (Part - I) (Semester - I) Examination, December - 2016
CHILDHOOD AND GROWING UP (Paper - I)
Sub. Code : 66451

Day and Date : Tuesday, 27 - 12 - 2016

Time : 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

Total Marks : 70

Instructions :
1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read the original questions in English.
4) Answer the question No. 3,4 & 5 in 800 words each.

Q1) A) Choose correct alternative and rewrite. **[5]**

i) The 'Ink blot Test' for testing Personality was developed by ____.
 a) Marray b) Morgan
 c) Rorsharch d) Piaget

ii) The period of childhood is ______ years.
 a) 13 to 19 b) 0 to 5
 c) 20 to 25 d) 6 to 12

iii) Child Psychology is also called as _______ Psychology.
 a) Physiological b) Developmental
 c) Comparative d) Social

iv) Understanding other's behaviour with the help of own experiences is the characteristic of _______ method.
 a) Observation b) Experimental
 c) Introspection d) Case Study

v) The transfer of characteristics of one generation to the next is called as ______.
 a) Interest b) Heredity
 c) Individual differences d) Personality

P.T.O.

B) Answer the following questions in one sentence. [5]

i) What is meant by concept?

ii) To whom the study of Child Psychology is useful?

iii) In which stage 'Period of storm and stress' is observed?

iv) State the meaning of 'Individual differences'.

v) What do you mean by Joint Family?

Q2) Answer the following questions in brief: (250 words) (Any Six) [30]

a) Explain the projective technique of assessment of personality.

b) State the allied fields of child study?

c) Illustrate the impact of families on nurturing the child.

d) State the importance of Psychological tests in guidance and counseling to children.

e) Discuss the problems in development of rural children.

f) Explain the characteristics of social development adolescence.

g) Differentiate between guidance and counseling.

h) How the personality of a child is influenced by his/her school?

Q3) Discuss about the physical and emotional characteristics of development in childhood adolescence. [10]

Q4) Explain fundamental needs of children. [10]

OR

Explain case-study method of studying children's behaviour.

Q5) Illustrate different factors influencing personality. [10]

OR

Explain the steps involved in concept formation process.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे इष्ट ठरेल.

4) प्रश्न क्रमांक 3, 4, व 5 यांची उत्तरे प्रत्येकी 800 शब्दात लिहा.

[5]

प्र.1) अ) योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा.

i) व्यक्तिमत्व मापनाची 'शाई-डाग चाचणी' ------- यांनी विकसित केली.

अ) मरे   ब) मॉर्गन

क) रोर्शा   ड) पियाजे

ii) बाल्यावस्थेचा काळ ------- वर्षे असतो.

अ) 13 ते 19   ब) 0 ते 5

क) 20 ते 25   ड) 6 ते 12

iii) बालमानसशास्त्राला ------- मानसशास्त्र असेही म्हटले जाते.

अ) मनोशारीरिक   ब) वैकासिक

क) तुलनात्मक   ड) सामाजिक

iv) 'स्वानुभवावरून दुसऱ्याच्या वर्तनाचा बोध' हे ------ अभ्यास पद्धतीचे वैशिष्ट्य आहे.

अ) निरीक्षण   ब) प्रायोगिक

क) अंर्तनिरीक्षण   ड) व्यक्तिअभ्यास

v) मागील पिढीकडून पुढच्या पिढीकडे गुणवैशिष्ट्ये संक्रमित होणे यास ------- असे म्हणतात.

अ) अभिरूची   ब) अनुवंश

क) व्यक्तिभेद   ड) व्यक्तिमत्त्व

ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [5]

i) संकल्पना म्हणजे काय?

ii) बालमानसशास्त्राचा अभ्यास कोणाकरिता उपयुक्त आहे?

iii) 'वादळी अशांततेचा काळ' कोणत्या अवस्थेत आढळून येतो?

iv) व्यक्तिभेदाचा अर्थ लिहा.

v) एकत्र कुटुंब म्हणजे काय?

प्र.2) खालील प्रश्नांची थोडक्यात (250 शब्दात) उत्तरे लिहा. (कोणतेही सहा) [30]

अ) व्यक्तिमत्त्व मापनाचे प्रक्षेपण तंत्र स्पष्ट करा.

ब) बालकाच्या अभ्यासाशी निगडीत क्षेत्रे कोणती ते स्पष्ट करा.

क) बालकाच्या भरणपोषणातील कुटुंबाची भूमिका विशद करा.

ड) मानसशास्त्रीय चाचण्यांचे बालकांना मार्गदर्शन व समुपदेशन करण्यासाठीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

इ) ग्रामीण मुलांच्या विकासातील अडचणींची चर्चा करा.

फ) कुमारावस्थेतील सामाजिक विकासाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

य) मार्गदर्शन व समुपदेशन यातील फरक स्पष्ट करा.

र) बालकाच्या व्यक्तिमत्त्वावर शाळेचा कसा परिणाम होतो?

प्र.3) बाल्यावस्था व कुमारावस्थेतील शारीरिक व भावनिक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. [10]

प्र.4) बालकाच्या मूलभूत गरजा विशद करा. [10]

किंवा

बालकाच्या वर्तन अभ्यासाची व्यक्तिअभ्यास पद्धती विशद करा

प्र.5) व्यक्तिमत्त्वावर परिणाम करणारे विविध घटक स्पष्ट करा. [10]

किंवा

संकल्पना निर्मिती प्रक्रियेतील विविध टप्पे विशद करा.

Seat No.	

O - 53

Total No. of Pages : 32

B.Ed. (A.P.) (Part - I) Examination, November - 2016
TRENDS IN EDUCATION & ELECTIVES (Paper - V) (Section - I)
Sub. Code : 43311

Day and Date : Friday, 25 - 11 - 2016

Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions :
1) All questions are compulsory.
2) Answers of two sections should be written in separate answer books.
3) Answers in marathi are advised to read the original questions in English.
4) Figures to the right side indicate full marks.

Q1) A) Choose correct alternative : **[5]**

i) An __________ is an idea perceived as new by the individual.

a) Trends b) Innovation

c) Education d) Think

ii) A ___________is a description of a learning.

a) Models of teaching b) Models of Learning

c) Teacher d) Student

iii) Dr. Stephan Kore invented ________.

a) Action research b) Research

c) America d) England

iv) Indira Gandhi Open University, Delhi is established in the year _________.

a) 1982 b) 1980

c) 1985 d) 1990

v) As the Indian constitution Artical No. _________ right to free education for student up to 14 years.

a) 45 b) 46

c) 47 d) 48

P.T.O.

B) Answer in one sentence. [5]

i) What is the full form of CBTE?

ii) What are the four pillars of Education?

iii) Write the meaning of 3Ps.

iv) What is the minimum Levels of learning?

v) Write the purpose of Sarva Shiksha Abhiyan.

Q2) a) Write the original causes of trends in education. [5]

b) Explain the need of Sarva Shiksha Abhiyan. [5]

OR

b) What are the main components of models of teaching. [5]

Q3) a) How did you achive mastary Learning Plan? [5]

b) Explain the mechanism of training of disaster? [5]

OR

b) Describe the need of disater management? [5]

Q4) Explain the teacher thought process and decision making. [10]

Q5) Define the open education & explain its Present - status. [10]

OR

Discuss the situation of pre - service and the in service teacher education fact.

मराठी रूपांतर

सूचना :

1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
2) प्रश्न क्रमांक 2 अ, 3 अ, 4 अनिवार्य आहे.
3) प्रश्न क्रमांक 2 ब, 3 ब 5 यांना अंतर्गत विकल्प आहेत.
4) आवश्यक तेथे सुबक आकृती काढून नावे द्या.
5) इंग्रजी व मराठी भाषांतर वाचणे अत्यंत आवश्यक आहे.

प्र.1) अ) योग्य पर्याय निवडा. [5]

i) व्यक्तीला प्रतित होणारी नवी कल्पना म्हणजे .... होय.

अ) नवोपक्रम ब) विचारप्रवाह

क) शिक्षण ड) विचार

ii) .... म्हणजे अध्ययनाच्या वातावरणाचे वर्णन होय.

अ) अध्यापनाची प्रतिमाने ब) अध्ययनाची प्रतिमाने

क) शिक्षक ड) विद्यार्थी

iii) डॉ. स्टिफन कोरे यांनी .... चा शोध लावला.

अ) कृती संशोधन ब) संशोधन

क) अमेरिका ड) इंग्लंड

iv) इंदिरा गांधी मुक्त विद्यापीठ दिल्लीची स्थापना .... मध्ये झाली.

अ) 1982 ब) 1980

क) 1985 ड) 1990

v) घटनेच्या .... कलमानुसार 14 वर्षापर्यंतच्या बालकाला मोफत शिक्षणाचा हक्क आहे.

अ) 45 ब) 46

क) 47 ड) 48

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [5]

i) सी बी टी ई चे विस्तारित रूप लिहा.

ii) शिक्षणाचे 4 आधारस्तंभ कोणते ?

iii) 3 Ps चा अर्थ लिहा.

iv) किमान अध्ययन क्षमतेचा अर्थ लिहा.

v) सर्व शिक्षा अभियानाचा हेतू कोणता?

प्र.2) अ) शिक्षणातील विचार प्रवाहाची कारणे कोणती? [5]

ब) सर्व शिक्षा अभियानाची गरज स्पष्ट करा. [5]

किंवा

ब) अध्यापनाच्या प्रतिमानाचे 5 मूलभूत घटक कोणते? ते लिहा. [5]

प्र.3) अ) प्रभुख अध्ययन तुम्ही कसे प्राप्त कराल, ते लिहा. [5]

ब) आपत्ती प्रशिक्षणाची यंत्रणा थोडक्यात स्पष्ट करा. [5]

किंवा

ब) आपत्ती व्यवस्थापनाची गरज थोडक्यात स्पष्ट करा. [5]

प्र.4) शिक्षक विचार प्रक्रिया आणि शिक्षकांची निर्णयप्रक्रिया स्पष्ट करा. [10]

प्र.5) मुक्त शिक्षणाची व्याख्या लिहून त्याच्या सद्यस्थितीचे वर्णन करा. [10]

किंवा

सेवापूर्व आणि सेवांतर्गत शिक्षक प्रशिक्षणाच्या सद्यस्थितीचे वर्णन करा.

B.Ed. (Part - I) (Section - II) Examination, November - 2016
TRENDS IN EDUCATION AND ELECTIVES (Paper - V)
Alternative Education
Sub. Code : 43274

Day and Date : Friday, 25 - 11 - 2016 **Total Marks : 50**

Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read the questions in English.**

Q1) A) Choose the correct alternative : [5]

i) _________ is the main factor in the work of Adult Education.

a) Project officer b) Supervisor

c) Organizer d) Centre Incharage

ii) The usefull method in Adult Education is a ________.

a) Self - study b) Lecture

c) Demonstration d) Group discussion

iii) At first _________ state was entirely literated.

a) Punjab b) Bihar

c) Kerla d) Karnataka

iv) ________ is an individual objective of Adult Education.

a) Making self rellant b) Making democracy firm

c) Making dynamic d) Developing scientific attitude

v) "International Literacy Day" is celebrated on the day ______.

a) 5th June b) 1st May

c) 8th September d) 26th January

B) *Answer the following question in one sentence.* [5]

i) Which age group is considered for Adult Education?

ii) Which institutions give the formal Education?

iii) Who links the organizers and Project Officer?

iv) Which are the different methods of teaching Adult?

v) What are the teaching techniques of Adult Learners?

Q2) a) Which are the main problem in the field of Adult Education? [5]

b) Explain the qualities of organizer of the Adult Education Centre. [5]

OR

Which are the Psychonological principles of Adult Education?

Q3) a) Explain the scope of non-formal Education. [5]

b) Explain the functions of supervisor in Adult Education. [5]

OR

What are the functions of university regarding non-formal Education?

Q4) What are the various methods of teaching Adult Education? Explain the problem - solving method with its merits and demerits. [10]

Q5) What is meant by Adult Education? Explain the needs of Adult Education in India. [10]

OR

Which are the various tools of Adult Education? Explain it.

मराठी रूपांतर

सूचना :

1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) योग्य पर्याय निवडा. [5]

i) .... हा प्रौढ शिक्षण कार्यातील प्रमुख घटक असतो.

अ) प्रकल्प आधिकारी ब) पर्यवेक्षक

क) संघटक ड) केंद्रप्रमुख

ii) प्रौढ शिक्षणासाठी .... ही पध्दती उपयुक्त आहे.

अ) स्वयं अध्ययन ब) व्याख्यान

क) दिग्दर्शन ड) गट चर्चा

iii) सर्वात प्रथम .... राज्य संपूर्ण साक्षर आहे.

अ) पंजाब ब) बिहार

क) केरळ ड) कर्नाटक

iv) प्रौढ शिक्षणाचे .... हे व्यक्तिगत उद्दिष्ट आहे.

अ) स्वावलंबी बनविणे ब) लोकशाही दृढ करणे

क) गतिमान बनविणे ड) वैज्ञानिक दृष्टीकोन बनविणे

v) .... हा दिवस ''आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिन'' म्हणून साजरा केला जातो.

अ) 5 जून ब) 1 मे

क) 8 सप्टेंबर ड) 26 जानेवारी

ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [5]

i) प्रौढ शिक्षणासाठी निश्चित केलेला वयोगट कोणता?

ii) औपचारिक शिक्षण देणाऱ्या संस्था कोणत्या?

iii) संघटक आणि प्रकल्प आधिकारी यांना जोडणारा दुवा कोणता?

iv) प्रौढांना शिकविणाच्या विविध पध्दती कोणत्या?

v) प्रौढ अध्ययनार्थ्यांच्या अध्यापनाची तंत्रे कोणती?

प्र.2) अ) प्रौढ शिक्षणक्षेत्रातील समस्या कोणत्या? [5]

ब) प्रौढ शिक्षण केंद्राच्या संघटकाचे गुण विशेष स्पष्ट करा. [5]

किंवा

प्रौढ शिक्षणाची मानसशास्त्रीय तत्वे कोणती?

प्र.3) अ) अनौपचारिक शिक्षणाची व्याप्ती स्पष्ट करा. [5]

ब) प्रौढ शिक्षणातील पर्यवेक्षकाची कार्ये स्पष्ट करा. [5]

किंवा

अनौपचारिक शिक्षणासंबंधी विद्यापीठाची कार्ये कोणती?

प्र.4) प्रौढ शिक्षणाच्या विविध पध्दती कोणत्या? समस्या निराकरण पध्दतीचे गुणदोष स्पष्ट करा. [10]

प्र.5) प्रौढ शिक्षण म्हणजे काय? भारतात प्रौढ शिक्षणाची असणारी गरज स्पष्ट करा. [10]

किंवा

प्रौढ शिक्षणाची विविध साधने कोणती? स्पष्ट करा.

B.Ed. (Part - I & II) Examination, November - 2015
CAREER INFORMATION AND GUIDANCE (Paper - V)
Trends in Education & Electives (Section - II)
Sub. Code : 43275

Day and Date : Friday, 25 - 11 - 2016
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m. **Total Marks : 50**

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

Q1) A) Choose the correct alternative and write the sentence again : **[5]**

i) Yashwantrao Chavan Open University is situated at ________.

a) Pune b) Mumbai
c) Nashik d) Aurangabad

ii) The Father of non-directive counselling is _______.

a) Carl Rogers b) Donald Super
c) Bardin d) Wundt

iii) The concept of Guidance arises in ________ first time.

a) Japan b) Russia
c) America d) South Korea

iv) The period of counsellor curriculum is ______.

a) 21 days b) 30 days
c) 3 months d) 1 year

v) The exam for the post of Deputy Collector is conducted by

a) CBSE b) MPSC
c) UPSC d) UGC

B) Answer in one sentence. [5]

i) What is meant by career?

ii) Give full form of D.G.E.T.

iii) What is meant by leisure time?

iv) Give a name of Govt. organisation providing guidance services at state level.

v) Give the period for Degree of B.Sc (Agri)?

Q2) a) Explain the factors of career information. [5]

b) Explain the need of personal guidance. [5]

OR

b) List the objectives of guidance services at pre-secondary level and suggest the programmes to fulfill them.

Q3) a) How will you arrange career conference. [5]

b) Explain the role of Head Master in guidance and counselling. [5]

OR

b) Explain the role of career master.

Q4) Explain the factors affecting career choice and career adjustment. [10]

Q5) What is meant by guidance? Explain the types of guidance? [10]

OR

List the different types of guidance services and explain how you are going to implement them.

1) All questions are compulsory.

O - 55

मराठी रूपांतर

सूचना :

1) सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) अचूक पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. **[5]**

i) यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ .... येथे आहे.

अ) पुणे　　ब) मुंबई

क) नाशिक　　ड) औरंगाबाद

ii) अनिर्देशित समुपदेशनाचा जनक .... हा आहे.

अ) कार्ल रॉजर्स　　ब) डोनाल्ड सुपर

क) बार्डीन　　ड) वुंट

iii) मार्गदर्शनाची संकल्पना .... येथे प्रथम उदयास आली.

अ) जपान　　ब) रशिया

क) अमेरिका　　ड) द. कोरिया

iv) समुपदेशक अभ्यासक्रमाचा कालावधी .... हा आहे.

अ) 21 दिवस　　ब) 30 दिवस

क) 3 महिने　　ड) 1 वर्षे

v) उपजिल्हाधिकारी पदाची परीक्षा .... मार्फत होते.

अ) सीबीएसई　　ब) एमपीएससी

क) युपीएससी　　ड) युजीसी

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [5]

i) करिअर म्हणजे काय?

ii) D.G.E.T. चे विस्तारित रूप काय?

iii) फुरसतीचा वेळ म्हणजे काय?

iv) राज्य पातळीवर मार्गदर्शन सेवा पुरविणाऱ्या शासकीय संस्थेचे नांव सांगा.

v) बी. एस्सी कृषी अभ्यासक्रम किती वर्षांचा आहे?

प्र.2) अ) करिअर माहितीचे घटक स्पष्ट करा. [5]

ब) मार्गदर्शनाची व्यक्तिगत गरज स्पष्ट करा. [5]

किंवा

ब) पूर्व माध्यमिक स्तरावर मार्गदर्शनाची उद्दिष्टे सांगून त्यासाठी आवश्यक कृतीकार्यक्रम सुचवा.

प्र.3) अ) करिअर परिषदेचे आयोजन कसे कराल? [5]

ब) मार्गदर्शन व समुपदेशनात मुख्याध्यापकांची भूमिका स्पष्ट करा. [5]

किंवा

ब) व्यवसाय विज्ञाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.4) करिअर निवड व समायोजन साधण्याच्या प्रक्रियेवर कोणते घटक परिणाम करतात ते स्पष्ट करा. [10]

प्र.5) मार्गदर्शन म्हणजे काय ते सांगून मार्गदर्शनाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [10]

किंवा

विविध मार्गदर्शन सेवांची यादी करून त्याची अंमलबजावणी कशी कराल ते स्पष्ट करा.

B.Ed. (Part - I) Examination, November - 2016

O - 56

EDUCATION OF CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

(Paper - V) (Section - II)

Sub. Code : 43276

Day and Date : Friday, 25 - 11 - 2016

Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m. **Total Marks : 50**

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the right indicate full marks.**

Q1) A) Choose the correct alternative and write the sentence again : [5]

i) World Blind day is celebrated on ________.

a) 27 January b) 8 March

c) 11 July d) 15 October

ii) National institute of Mentally Handicapped is established at ______.

a) Dehradun b) Secunderabad

c) Kolkata d) Mumbai

iii) I.Q. of gifted children is between ________.

a) 50-70 b) 79-90

c) 90-140 d) 140-170

iv) There is provision of extra ________minutes in the examination for handicapped.

a) 15 b) 30

c) 45 d) 60

v) Tailer frame is used for ______ .

a) Mathematical operators b) reading

c) listening d) writing

B) Answer in one sentence. [5]

i) What is the use of white stick?

ii) What do you mean by autism?

iii) What instrument is used for measuring hearing loss?

iv) What percent concession is given to handicapped by S.T. of Maharashtra?

v) Name the handicapped dancer.

Q2) a) What are the characteristics of mentally retarded children? [5]

b) How should be the class management for blind children? [5]

OR

b) State the instruments for deaf children. [5]

Q3) a) What is the role of the teacher for perents of the handicapped children?[5]

b) State various activities of NCERT for children with special needs. [5]

OR

b) What is the need of integrated education? [5]

Q4) Explain the difference between general school and inclusive school. [10]

Q5) State the features of children with learning disabilities. Explain the teaching methods for them. [10]

OR

State the facilities provided by the Government for children with special needs.

मराठी रूपांतर

सूचना :

1) सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) अचूक पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. [5]

i) जागतिक अंध दिन .... रोजी साजरा केला जातो.

अ) 27 जानेवारी
ब) 8 मार्च
क) 11 जुलै
ड) 15 आक्टोबर

ii) नॅशनल इंस्टिट्यूट ऑफ मेंटली हॅंडिकॅप्ड ही संस्था .... येथे आहे.

अ) डेहराडून
ब) सिकंदराबाद
क) कोलकात्ता
ड) मुंबई

iii) प्रज्ञावान मुलांचा बुद्ध्यंक .... दरम्यान असतो.

अ) 50-70
ब) 70-90
क) 90-140
ड) 140-170

iv) अपंगाना परीक्षेमध्ये जादा .... मिनिटाची सुविधा असते.

अ) 15
ब) 30
क) 45
ड) 60

v) टेलर फ्रेम ही .... साठी वापरली जाते.

अ) गणिती क्रिया करण्यासाठी
ब) वाचनासाठी
क) श्रवणासाठी
ड) लेखनासाठी

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [5]

i) पांढऱ्या काठीचा उपयोग काय?

ii) स्वमग्नता म्हणजे काय?

iii) श्रवण ऱ्हास मोजण्यासाठी कोणते साधन वापरले जाते?

iv) महाराष्ट्र एस.टी.कडून अपंगाना किती टक्के सवलत दिली जाते?

v) अपंग नृतिकेचे नाव लिहा.

प्र.2) अ) मतिमंद मुलांची लक्षणे कोणती? [5]

ब) अंध मुलांसाठी वर्ग व्यवस्थापन कसे असावे? [5]

किंवा

ब) कर्णबधीर मुलांसाठी साधने सांगा. [5]

प्र.3) अ) अपंग मुलांच्या पालकांच्या संदर्भात शिक्षकाची भूमिका कोणती? [5]

ब) विशेष गरजा असणाऱ्या मुलांसाठी NCERT चे उपक्रम सांगा. [5]

किंवा

ब) एकात्मिक शिक्षणाची गरज काय? [5]

प्र.4) सामान्य शाळा व समावेशक शाळा यामधील फरक स्पष्ट करा. [10]

प्र.5) अध्ययन अक्षमता असणाऱ्या मुलांची लक्षणे सांगा. त्यांच्यासाठी अध्यापनाच्या पद्धती स्पष्ट करा. [10]

किंवा

विशेष गरजा असणाऱ्या मुलांसाठी शासनाने पुरविलेल्या सुविधा सांगा.

B.Ed. (Part - I) Examination, November - 2016

O - 57

ENVIRONMENTAL EDUCATION (Paper - V)

Trends in Education and Elective (Semester - II)

Sub. Code : 43277

Day and Date : Friday, 25 - 11 - 2016

Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m. **Total Marks : 50**

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate marks.**

Q1) A) Match the pairs : **[5]**

Group A		Group B	
i)	Sundarban	a)	Bishnoi
ii)	Jamboji	b)	Scavengers
iii)	Bear	c)	Tiger Project
iv)	Kerala	d)	Omnivorse
v)	Vulture	e)	Chipko Movement
		f)	Silent Valey

B) Answer in one sentence. **[5]**

i) Who led Apiko Movement?

ii) Who is known as Apex Consumer?

iii) Which gas used in Refrigerator that causes depletion in Ozon layer?

iv) Who putforth the Environment protection Act 1986 in Parliament?

v) What is meant by "Devarai"?

Q2) a) Explain the relation between Natural Environment and Environment.

b) Explain the concept "Food web" with the help of examples.

OR

Explain the concepts "Sustainable Development".

Q3) a) Suggest five activities to develop environmental awareness secondary level students.

b) Explain the importance of Tiger Project.

OR

Explain "Chipko Movement" in short.

Q4) What is meant by Environmental Education? Explain Direct Methods of Environmental Education.

Q5) What is meant by Environmental Management? Explain the concepts and "Recycle" with examples. State the ways of Environmental Management.

OR

Which are the effects of Global warming? Which remedies will you to reduce them?

मराठी रूपांतर

सूचना :

1) सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) जोड्या जुळवा. [5]

गट अ	गट ब
i) सुंदरबन	अ) बिश्नोई
ii) जंबोजी	ब) सफाई कामगार
iii) अस्वल	क) व्याघ्र प्रकल्प
iv) केरळ	ड) मिश्र भक्षक
v) गिधाड	इ) चिपको आंदोलन
	फ) शांत दरी

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [5]

i) ॲपिको आंदोलनाचे नेतृत्व कोणी केले?

ii) शिखर भक्षक कोणास म्हणतात?

iii) फ्रीजमध्ये कोणता वायू वापरला जातो ज्यामुळे ओझोन थर विरळ होतो?

iv) 1986 चा पर्यावरण संरक्षण कायदा संसदेत कोणी मांडला?

v) देवराई म्हणजे काय?

प्र.2) अ) नैसर्गिक पर्यावरण व तांत्रिक पर्यावरण यातील संबंध स्पष्ट करा.

ब) अन्नजाळे ही संकल्पना आकृती व उदाहरणांच्या सहाय्याने स्पष्ट करा.

किंवा

ब) शाश्वत विकास ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.3) अ) माध्यमिक स्तरावरील विद्यार्थ्यांमध्ये पर्यावरणासंबंधी जाणीव जागृती निर्माण कर[illegible] 5 उपक्रम सुचवा.

ब) व्याघ्र प्रकल्पाचे महत्व स्पष्ट करा.

किंवा

ब) 'चिपको आंदोलन' थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.4) पर्यावरण शिक्षण म्हणजे काय हे सांगून पर्यावरण शिक्षणाच्या प्रत्यक्ष अध्यापन पध्दती स्पष्ट क[illegible]

प्र.5) पर्यावरण व्यवस्थापन म्हणजे काय? ''पुनर् वापर'' व ''पुनर् चक्रीकरण'' या संकल्पना उदाह[illegible] स्पष्ट करा. पर्यावरण व्यवस्थापनाचे मार्ग सांगा.

किंवा

जागतिक तापमानवाढीचे परिणाम कोणते? ते कमी करण्यासाठी तुम्ही कोणते उपाय [illegible]

O - 58

B.Ed. (Part - I) Examination, November - 2016
TRENDS IN EDUCATION AND ELECTIVES (Paper - V)
Action Research (Section - II)
Sub. Code : 43278

Day and Date : Friday, 25 - 11 - 2016 **Total Marks : 50**

Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right side indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read the original questions in English.**

Q1) A) Choose the correct alternative : [5]

i) The subset of the population is called ______.

a) Universe b) Sample

c) Design d) Technique

ii) The applied research is mainly motivated with ______ purpose.

a) Formulation of new theories

b) Solving local problems

c) Knowledge for professional use

d) Collecting evidences

iii) In Research Report 'Index' comes under ______ section.

a) Primary b) Main

c) Final d) Combine

iv) The measure of Central tendency is ______.

a) Percentile b) Standard Deviation

c) Mean d) Range

v) Discriptive research method is concerned with ______.

a) Past tense b) Future tense

c) Present tense d) All of the above

B) Answer the following questions in one sentence :

i) Write any one example of action hypothesis?

ii) What is meant by knowledge?

iii) Write any one example of basic research.

iv) State any four areas of action research.

v) What is meant by rating scale?

Q2) Answer the following questions in brief :

a) Explain the scientific method of acquiring knowledge.

b) Which precaution will you take while selecting the problem for a research?

OR

Why action research is essential for school teachers?

Q3) Answer the following questions in brief :

a) How will you use different statistical techniques for data analy[sis in] action research?

b) What are the merits and demerits of check list?

OR

Explain the non probability method for selecting the sample.

Q4) Select any one problem for action research and prepare proposal for s[...] the problem.

Q5) What is meant by action research? Explain the different experimental d[esigns] for action research.

OR

Distinguish among action research, applied research and basic rese[arch]

सूचना :

1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.

2) उजव्या बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तर लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्न वाचावेत.

प्र.1) अ) योग्य पर्याय निवडा. [5]

i) जनसंख्येच्या उपसंचाला .... म्हणतात.

अ) विश्व
ब) नमुना
क) अभिकल्प
ड) तंत्र

ii) उपयोजित संशोधन हे प्रामुख्याने .... या हेतूने प्रेरित झालेले असते.

अ) नवीन सिध्दांतांची निर्मिती करणे

ब) स्थानिक समस्यांचे निराकरण करणे

क) व्यावसायिक उपयोगासाठी ज्ञान

ड) पुरावे गोळा करणे

iii) संशोधन अहवालात 'अनुक्रमणिका' .... विभागात येते.

अ) प्राथमिक
ब) मुख्य
क) अंतिम
ड) मिश्र

iv) केंद्रीय प्रवृत्तीचे .... हे परिणाम आहे.

अ) शततमक
ब) प्रमाण विचलन
क) मध्यमान
ड) विस्तार

v) वर्णनात्मक संशोधन पध्दती .... शी निगडीत असते.

अ) भूतकाळ
ब) भविष्यकाळ
क) वर्तमानकाळ
ड) वरीलपैकी सर्व

ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे द्या.

i) कृती परिकल्पनेचे कोणतेही एक उदाहरण लिहा.

ii) ज्ञान म्हणजे काय ?

iii) मूलभूत संशोधनाचे एक उदारहण लिहा.

iv) कृती संशोधनाची कोणतीही चार क्षेत्रे सांगा.

v) पद्निश्चयन श्रेणी म्हणजे काय ?

प्र.2) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या.

अ) ज्ञान संपादनाची वैज्ञानिक पध्दती स्पष्ट करा.

ब) कृती संशोधनासाठीच्या समस्येची निवड करताना तुम्ही कोणती काळजी घ्याल?

किंवा

शालेय शिक्षकांसाठी कृती संशोधनाची आवश्यकता का असते?

प्र.3) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या.

अ) कृती संशोधनामध्ये माहिती विश्लेषणासाठी विविध संख्याशास्त्रीय तंत्रांचा वापर तुम्ही कराल?

ब) पडताळा सूचीचे गुण व दोष कोणते?

किंवा

नमुना निवडीची असंभाव्यता पध्दती स्पष्ट करा.

प्र.4) कृती संशोधनासाठी कोणत्याही एका समस्येची निवड करा व समस्या निराकरणासाठी आ... तयार करा.

प्र.5) कृती संशोधन म्हणजे काय? कृती संशोधनासाठीचे विविध प्रायोगिक अभिकल्प स्पष्ट करा.

किंवा

कृती संशोधन, उपयोजित संशोधन व मूलभूत संशोधन यातील फरक स्पष्ट करा.

B.Ed. (Part - I) Examination, November - 2016

TRENDS IN EDUCATION AND ELECTIVES (Paper - V)

Population Education (Section - II) (Elective)

Sub. Code : 43279

Day and Date : Friday, 25 - 11 - 2016 **Total Marks : 50**

Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the right indicate full marks.**

[5]

Q1) A) Select correct alternative :

i) According to the census of 2011 population of India was ________ Crore.

a) 110 b) 102

c) 114 d) 121

ii) The minimum age for marriage for a girl was extended from 15 to 18 years from the year ______ in India.

a) 1976 b) 1975

c) 1974 d) 1972

iii) _______ year is declared as world population year.

a) 1964 b) 1974

c) 1984 d) 1994

iv) ________ is the main reasion of population growth in India.

a) Illiteracy b) Unemployment

c) Child labour d) None of this

v) Family planning is a ________ of population control.

a) Goal b) Means

c) Aim d) Object

B) Answer in one sentence :

i) What is mean by developed country?

ii) Write the formula of birth rate?

iii) What is mean by National migration?

iv) Write two names of renewable resource.

v) Write the two types of families as per the size.

Q2) a) Explain the types of migration?

b) Explain the scope of population education of school level.

OR

b) Explain the role of teacher in population education.

Q3) a) What is the effect of population growth on environment?

b) Suggest various programmes to create awareness about populatio

OR

b) Why is the birth rate high in India?

Q4) What is quality of life? Explain the factors affect on quality of life.

Q5) Explain the objectives & need of the population education.

OR

Explain the government efforts of controlling the growth of populatio

सूचना :

1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.

2) उजव्या बाजूचे अंक गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा. [5]

i) 2011 च्या जनगणनेनुसार भारताची लोकसंख्या .... कोटी होती.

अ) 110 ब) 102

क) 114 ड) 121

ii) भारतामध्ये मुलीच्या लग्नाचे वय 15 वरून 18 वर .... या वर्षी केले.

अ) 1976 ब) 1975

क) 1974 ड) 1972

iii) जागतिक लोकसंख्या वर्ष म्हणून .... वर्ष जाहीर केले.

अ) 1964 ब) 1974

क) 1984 ड) 1994

iv) भारतातील लोकसंख्या वाढीचे मुख्य कारण .... आहे.

अ) निरक्षरता ब) बेकारी

क) बालरोजगारी ड) यापैकी नाही

v) लोकसंख्या नियंत्रणाचे कुटुंब नियोजन हे .... आहे.

अ) साध्य ब) साधन

क) ध्येय ड) उद्दिष्ट

ब) एका वाक्यात उत्तरे द्या.

i) विकसीत देश म्हणजे काय?

ii) जन्म दराचे सूत्र लिहा.

iii) राष्ट्रीय स्थलांतर म्हणजे काय?

iv) दोन अपारंपारिक ऊर्जा स्त्रोतांची नावे द्या.

v) आकारानुसार कुटूंबाचे दोन प्रकार लिहा.

प्र.2) अ) स्थलंतराचे प्रकार स्पष्ट करा.

ब) शालेय स्तरावरील लोकसंख्या शिक्षणाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

किंवा

ब) लोकसंख्या शिक्षणातील शिक्षकांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.3) अ) लोकसंख्या वाढीचा पर्यावरणावर काय परिणाम होतो?

ब) लोकसंख्या विषयक जाणीव जागृती निर्माण करण्यासाठी विविध उपक्रम सूचवा.

किंवा

ब) भारतात जन्मदर जास्त का आहे?

प्र.4) जीवनाची गुणवत्ता म्हणजे काय? जीवनाच्या गुणवत्तेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट कर

प्र.5) लोकसंख्या शिक्षणाची उद्दिष्टे व गरज स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसंख्या वाढ नियंत्रतीत करण्याचे सरकारचे प्रयत्न स्पष्ट करा.

O - 60

B.Ed. (Part - I) Examination, November - 2016
VALUE EDUCATION (Paper - V) (Section - II)
Sub. Code : 43280

Day and Date : Friday, 25 - 11 - 2016
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.
Total Marks : 50

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates writing their answer in Marathi are advised to refer in English version also.**
4) **Write your answers of two sections in separate answer books.**

Q1) A) Choose the correct words.

i) For which man lives that is valus is the definition by ______ [5]

a) Vinoba Bhave b) Otove
c) Mahatma Phule d) Ravindranath Tagor

ii) The society is disturbed becaues of ________.

a) miser b) destructive
c) accurate d) doubtful

iii) Aesthetic value is developed through ________ subject.

a) Language b) Georaphy
c) Moral d) All the above

iv) We remember ________ value when we celebrate Mahatma Gandhi birth anniversary.

a) Leadership b) Dignity to wards work
c) Slf - reliance d) All above

v) ________ value can be imbibed through the unit 'Establishment of Brahmo Samaj'.

a) Humanity b) Adventure
c) Bravery d) Aesthetic sense

B) Answer in one sentence : [5]

i) Define the term "moral value".

ii) What is the meaning of "conflict of values"?

iii) What is the main objectives of school assembly?

iv) What are the different sources of value education?

v) Write any one objectives of value education.

Q2) a) How will you inculcate the value 'Sex equality? [5]

b) Need of national festivals in value education explain it. [5]

OR

What are the causes of conflicts among values.

Q3) a) Explain the statement "Learning value is a life long process". [5]

b) What is the need of value education to teachers and parents? [5]

OR

What are objectives of value education?

Q4) Explain the concept of values and state its classification. [10]

Q5) How will you give value education through your subject method? Explain with examples? [10]

OR

How social and religious values can be developed through education?

मराठी रूपांतर

सूचना :

1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) योग्य पर्याय निवडा. [5]

i) ज्यासाठी मनुष्य जगतो म्हणजे मूल्य ही व्याख्या .... यांची आहे.

अ) विनोबा भावे ब) ऑटोवे

क) महात्मा फुले ड) रविंद्रनाथ टागोर

ii) माणसाच्या .... प्रवृत्तीमुळे समाज अस्वस्थ होत चालला आहे.

अ) कंजुष ब) विघातक

क) काटेकोर ड) संशयी

iii) सौंदर्यदृष्टी के मूल्य .... विषयातून संक्रमीत होते.

अ) भाषा ब) भूगोल

क) नैतिक ड) वरील सर्व

iv) महात्मा गांधी जयंती .... मूल्याची आठवण करून देते.

अ) नेतृत्व ब) श्रमप्रतिष्ठा

क) स्वावलंबन ड) वरील सर्व

v) ब्राहमो समाजाची स्थापना या घटकातून .... हे मूल्य रूजवता येते.

अ) मानवता ब) साहस

क) शौर्य ड) सौंदर्यदृष्टी

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [5]

i) नैतिक मूल्याची एक व्याख्या द्या.

ii) मूल्य संघर्ष म्हणजे काय?

iii) परिपाठाचा मुख्य उद्देश कोणता?

iv) मूल्य शिक्षणाची उगमस्थाने कोणती?

v) मूल्य शिक्षणाचे एक उद्दिष्टे लिहा.

प्र.2) अ) 'स्त्री-पुरूष समानता' हे मूल्य आपण कसे रूजवाल? [5]

ब) राष्ट्रीय सणांची मूल्य शिक्षणातील गरज स्पष्ट करा. [5]

किंवा

मूल्य - संघर्षाची कारणे कोणती?

प्र.3) अ) ''मूल्य शिक्षण ही अजन्म चालणारी प्रक्रिया आहे'' हे विधान स्पष्ट करा. [5]

ब) शिक्षक व पालक यांना मूल्य शिक्षणाची गरज का आहे? [5]

किंवा

मूल्य शिक्षणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

प्र.4) मूल्य शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा आणि त्याचे वर्गीकरण करा. [10]

प्र.5) तुम्ही तुमच्या विषय अध्यापन पध्दतीतून विद्यार्थ्यांना मूल्य शिक्षण कसे द्याल? उदाहरणासह स्पष्ट करा. [10]

किंवा

सामाजिक व धार्मिक मूल्ये शिक्षणाद्वारे कसे विकसित कराल?

W - 64

Total No. of Pages : 4

Seat No.	

B. Ed. (Part - I) (Semester - I) Examination, April - 2017

CHILDHOOD AND GROWING UP (Paper - I)

Sub. Code : 66451

Day and Date : Monday, 17 - 04 - 2017 **Total Marks : 70**

Time : 03.00 p.m. to 06.00 p.m.

Instructions :
1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read the original questions in English
4) Answer the question No. 3, 4 & 5 in 800 words each.

Q1) A) Choose correct alternative and rewrite. **[5]**

i) The word 'growth' indicates _________ change in child.
   a) Qualitative b) Quantitative
   c) Social d) Habitual

ii) The __________ method is used for studying the abnormal child.
   a) Introspection b) Experimental
   c) Sociometry d) Case study

iii) The period of adolescence is _________ years.
   a) 13 to 19 b) 6 to 12
   c) 0 to 5 d) 20 to 25

iv) The stage _________ is called as period of "Storm and stress".
   a) Childhood b) adulthood
   c) adolescence d) infancy

v) The word 'personality' from Latin language is made by______.
   a) Personal b) Persona
   c) Persina d) Person

P.T.O.

B) Answer the following questions in one sentence [5]

i) Who is the put forth of cognitive theory of development?

ii) Who classified the personality as introvert and extravert?

iii) What is the meaning of 'Anthropology'?

iv) State the meaning of counseling.

v) What are the types of families?

Q2) Answer the following questions in brief in 250 words (any six) [30]

a) Explain the aims of child study.

b) Differentiate between growth and development.

c) Explain the emotional characteristics of childhood.

d) Differentiate between guidance and counseling.

e) Explain the problems in development of tribal children.

f) Explain the impact of families on nurturing the child.

g) How school is influenced on personality development of child.

h) State the importance of psychological tests in guidance and counseling of children.

Q3) Explain the physical, mental, emotional and social characteristics of adolescence. [10]

Q4) Explain the factors influencing on child development. [10]

OR

Explain the introspection method of studying child behaviour with it's merits and demerits.

Q5) Explain two techniques of assessment of personality. [10]

OR

Illustrate the steps involved in concept - attainment model.

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पाहणे इष्ट ठरेल.

4) प्रश्न क्रमांक 3,4 व 5 यांची उत्तरे प्रत्येकी 800 शब्दामध्ये लिहावीत.

प्र.1) अ) योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. [5]

i) "वाढ" हा शब्द बालकातील .... बदल सूचित करतो.

अ) गुणात्मक ब) संख्यात्मक

क) सामाजिक ड) सवयीवर आधारित

ii) अपसामान्य बालकांच्या अभ्यासासाठी .... पद्धती वापरली जाते.

अ) आत्मनिरीक्षण ब) प्रायोगिक

क) समाजमिती ड) व्यक्ती अभ्यास

iii) कुमारावस्थेचा कालावधी .... वर्षाचा असतो.

अ) 13 ते 19 ब) 6 ते 12

क) 0 ते 5 ड) 20 ते 25

iv) वादळी अशांततेचा कालावधी असे .... या अवस्थेला म्हटले जाते.

अ) किशोरावस्था ब) प्रौढावस्था

क) कुमारावस्था ड) शैशवावस्था

v) Personality हा शब्द लॅटिन भाषेतील .... या शब्दापासून तयार झाला आहे.

अ) Personal ब) Persona

क) Persina ड) Person

ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा : [5]

i) बोधात्मक विकासाची उपपत्ती कोणी मांडली?

ii) व्यक्तिमत्वाचे 'अंतर्मुखी आणि बहिर्मुखी' असे वर्गीकरण कोणी केले?

iii) मानववंशशास्त्राचा कोणता?

iv) समुपदेशनाचा अर्थ सांगा.

v) कुटुंबाचे प्रकार कोणते?

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दामध्ये लिहा. (कोणतेही सहा) [30]

अ) बाल अभ्यासाचे हेतू स्पष्ट करा.

ब) वाढ आणि विकास यातील फरक स्पष्ट करा.

क) किशोरावस्थेची भावनिक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ड) मार्गदर्शन व समुपदेशन यातील फरक स्पष्ट करा.

इ) अदिवासी बालकांच्या विकासातील समस्या स्पष्ट करा.

फ) बालकांच्या संगोपनातील कुटुंबाचा परिणाम स्पष्ट करा.

य) बालकांच्या व्यक्तिमत्व विकासावर शाळा कशी परिणाम करते?

र) बालकांना मार्गदर्शन व समुपदेशन करण्यासाठी मानसशास्त्रीयचाचण्यांचे महत्व स्पष्ट करा.

प्र.3) कुमारावस्थेची शारीरिक, मानसिक, भावनिक आणि सामाजिक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [10]

प्र.4) बालविकासावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. [10]

किंवा

बालकांच्या वर्तन अभ्यासाची आत्मनिरीक्षण पद्धत गुणदोषासह स्पष्ट करा.

प्र.5) व्यक्तिमत्व मापनाची दोन तंत्रे स्पष्ट करा. [10]

किंवा

संकल्पना प्राप्ती प्रतिमानाच्या पायऱ्या सोदाहरण स्पष्ट करा.

ഋഋഋ

J - 142

Total No. of Pages : 3

Seat No.	

B. Ed. (Semester - I) Examination, December - 2017

UNDERSTANDING DISCIPLINES AND SUBJECT (Paper - 3)

Sub. Code : 66453

Day and Date : Thursday, 28 - 12 - 2017

Total Marks : 35

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English.**

Q1) Match the following : **[5]**

A - Group	B - Group
i) Pomology	a) Hospitality Training Institute
ii) Floriculture	b) Tourism
iii) Olericulture	c) Vegetable
iv) Hospitality	d) Flowers
v) HTI	e) Fruit

Q2) Write answer in 250 words (Any 2 out of 3) : **[10]**

a) Concept of disciplinary knowledge.

b) Need of horticulture.

c) Development of new disciplines.

P.T.O.

Q3) Answer the following question in about 800 words.

Explain the concept, meaning and importance of horticulture. [10]

Q4) What is Knowledge? Explain the role of teacher in knowledge development. (800 words).

OR [10]

What is hospitality? Explain the importance of hospitality in various level.(800 words)

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) मराठी रुपांतराबद्दल शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विचारात घ्यावे.

प्र.1) जोड्या लावा. [5]

अ गट	ब गट
i) पोमोलॉजी	अ) आदरातिथ्य प्रशिक्षण संस्था
ii) फ्लोरीकल्चर	ब) पर्यटन
iii) ओलेरीकल्चर	क) भाजीपाला
iv) आदरातिथ्य	ड) फुले
v) एचटीआय	इ) फळे

[10]

प्र.2) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) (शब्दमर्यादा 250)

अ) शाखीय ज्ञानाची संकल्पना

ब) उद्यानविद्येची गरज

क) नवीन विद्याशाखा विकास

[10]

प्र.3) खाली दिलेल्या प्रश्नाचे उत्तर 800 शब्दात लिहा.

उद्यानविद्या (हॉर्टीकल्चर) संकल्पना, अर्थ आणि महत्व स्पष्ट करा.

[10]

प्र.4) ज्ञान म्हणजे काय? ज्ञान विकासात शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा. (शब्दमर्यादा 800)

किंवा

आदरातिथ्य म्हणजे काय? आदरातिथ्याचे विविध स्तरावरील महत्व स्पष्ट करा. (शब्दमर्यादा 800)

Seat No.	

L - 1

Total No. of Pages : 4

B.Ed. (Part - I) (Semester - I) Examination, April - 2018
CHILDHOOD & GROWING UP (New) (Paper - 1)
Perspectives in Education (Theory)
Sub. Code : 66451

Day and Date : Tuesday, 17 - 04 - 2018
Time : 03.00 p.m. to 06.00 p.m. **Total Marks : 70**

Instructions :
1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English.
4) Answer the question number 3,4 and 5 in 800 words.

Q1) A) Choose correct alternative and complete the following sentences : **[5]**

i) 'Piaget's' has put forth ________ theory of development.
   a) Emotional b) Cognitive
   c) Psycho-motor d) Social

ii) The period of ________ is 6 to 12 years.
   a) Childhood b) Infancy
   c) Adolescence d) Foetal

iii) Development is ________ process.
   a) habitual b) temporary
   c) two-way d) contineous

iv) 'Erickson' is famous for ________ theory.
   a) Social and emotional development
   b) Psycho-motor
   c) Mental
   d) Linguistic development

v) The stage ________ is called as period of "Storm and Stress".
   a) Childhood b) Infancy
   c) Adolescence d) Adulthood

B) Answer the following questions in one sentence : [5]

i) What is meaning of personality?

ii) State the two types of family.

iii) Who developed Concept Attainment Model?

iv) What do you mean by heredity?

v) Which method is used for studying the abnormal child?

Q2) Answer the following questions in brief in 250 words. (any six) : [30]

a) Explain the aims of child study.

b) Explain the characteristics of emotional development in childhood.

c) Differentiate between growth and development.

d) State importance of psychological tests in guidance and counseling of children.

e) How school influences on personality development of child.

f) Differentiate between Guidance and Counseling.

g) State the difficulties in development of girl child.

h) Explain the role of parents in grooming the child.

Q3) Discuss the introspection method of studying child behaviour with merits and demerits. [10]

Q4) Explain the physical, mental, emotional and social characteristics of Adolescence. [10]

OR

Explain in brief 'Piaget's' theory of development. [10]

Q5) Discuss the factors affecting development of child. [10]

OR

Illustrate steps involved in Concept Attainment Model. [10]

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उवजीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका वाचावी.

4) प्रश्न क्र. 3,4 व 5 यांची उत्तरे प्रत्येकी 800 शब्दामध्ये लिहा.

प्र.1) अ) खालील विधाने योग्य पर्याय निवडून पूर्ण करा. [5]

i) 'पियाजे' यांनी .... विकासाची उपपत्ती मांडली.

अ) भावनिक ब) बोधात्मक

क) क्रिया कौशल्यात्मक ड) सामाजिक

ii) वय वर्षे 6 ते 12 हा .... या अवस्थेचा कालावधी आहे.

अ) किशोरावस्था ब) शैशवावस्था

क) कुमारावस्था ड) भ्रुणावस्था

iii) विकास ही .... प्रक्रिया आहे.

अ) सवयीवर आधारित ब) तात्पुरती

क) द्विमार्गी ड) सातत्यपूर्ण

iv) 'इरिक्सन' हे .... उपपत्तीसाठी प्रसिद्ध आहेत.

अ) सामाजिक आणि भावनिक विकास

ब) क्रिया कौशल्य

क) मानसिक

ड) भाषिक विकास

v) ''वादळी आशांततेचा काळ'' असे .... या अवस्थेला म्हटले जाते.

अ) किशोरावस्था ब) शैशवावस्था

क) कुमारावस्था ड) प्रौढावस्था

ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [5]

i) व्यक्तिमत्व म्हणजे काय?

ii) कुटुंबाचे दोन प्रकार लिहा.

iii) संकल्पना प्राप्ती प्रतिमान कोणी विकसित केले?

iv) अनुवंश म्हणजे काय?

v) अपसामान्य मुलांच्या अभ्यासासाठी कोणती पद्धत वापरतात?

प्र.2) खालील प्रश्नांची 250 शब्दामध्ये उत्तरे लिहा. (कोणतेही सहा) [30]

अ) बालकाच्या अभ्यासाचे हेतू स्पष्ट करा.

ब) किशोरावस्थेच्या भावनिक विकासाची वैशिष्टे स्पष्ट करा.

क) वाढ व विकास यातील फरक स्पष्ट करा.

ड) बालकाना मार्गदर्शन व समुपदेशन करण्यासाठी मानसशास्त्रीय चाचण्यांचे महत्व स्पष्ट करा.

इ) बालकांच्या व्यक्तिमत्व विकासावर शाळा कसा प्रभाव टाकते?

फ) मार्गदर्शन व समुपदेशन यातील फरक स्पष्ट करा.

य) मुलींच्या विकासातील अडचणी लिहा.

र) बालसंगोपनातील पालकांची भूमिका विशद करा.

प्र.3) बालकाच्या वर्तन अभ्यासाची आत्मनिरीक्षण पद्धत गुण दोषासह चर्चा करा. [10]

प्र.4) कुमारावस्थेची शारीरिक, मानसिक, भावनिक व सामाजिक वैशिष्टे स्पष्ट करा. [10]

किंवा

'पियाजे' यांची विकासात्मक उपपत्ती स्पष्ट करा. [10]

प्र.5) बालकांच्या विकासावर परिणाम करणारे घटक चर्चा करा. [10]

किंवा

संकल्पना प्राप्ती प्रतिमानाच्या पायऱ्या सोदाहरण स्पष्ट करा. [10]

Seat No.	

B.Ed. (Part - I) (Semester - I) Examination, April - 2018
CONTEMPORARY INDIA AND EDUCATION (New)
Sub. Code : 66452

Day and Date : Wednesday, 18 - 04 - 2018 **Total Marks : 70**
Time : 03.00 p.m. to 06.00 p.m.

Instructions :
1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Candidates who intend to write their answers in marathi are advised to read original question in english.

Q1) A) Choose correct alternatives and complete the following sentences. **[5]**

i) The language of vedic period education was _______.
   a) Sanskrit b) Hindi
   c) Pali d) Marathi

ii) _______ was the secretary of Indian Education Commission (1964).
   a) Prof. Yashapal b) Dr. Buch
   c) Dr. J. P. Naik d) Dr. D. S. Kothari

iii) Ten Ore elements were introduced in the curriculum by _______ National Policy of education.
   a) 1986 b) 1992
   c) 1968 d) 1995

iv) Free and compulsory education is introduced in the article _____ of the Indian constitution.
   a) 28 th b) 30 th
   c) 45 th d) 14 th

v) Teacher asks the questions to whole class is the _____ type of interaction.
   a) teacher - student b) teacher - class
   c) student - teacher d) all above

B) Answer in one sentence: [5]

i) *On what agreement India signed and accepted open economic policy in 1995?*

ii) What teaching method is used in Inclusive education?

iii) In which year first National education Policy was introduced?

iv) What life skill is useful to the students in their life to solve their problems?

v) Define National Integration in one sentence.

Q2) Answer the following questions in 250 words (any six out of eight) [30]

i) Explain the concept of sustainable development.

ii) Explain the role of the teacher in students personality development.

iii) Explain the concept of continuous comprehensive evaluation.

iv) Explain the teaching methods used in vedic period education.

v) State the recommendations of National Knowledge Commission related to Library.

vi) Explain Social interactions importance in developing school environment.

vii) Explain the concept of 'Equal opportunity'

viii) Explain the role of Education in National Integration.

Q3) What is international understanding? Explain the role of school in international understanding. [10]

Q4) What are the levels of social diversity? How will you use it in Education? Explain with examples. [10]

OR

What is globalization of education? State the efect of globalization on education.

Q5) School is the ideal epitome of the society. Explain with examples. [10]

OR

Explain the need of Sarva Shiksha Abhiyan and write the main features of Sarva Shiksha Abhiyan.

मराठी रूपांतर

सूचना :
1) सर्व प्रश्न आवश्यक.
2) उजव्या बाजूचे अंक गुण दर्शवितात.
3) जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी उत्तरपत्रिका वाचावी.

.1) अ) खालील विधाने योग्य पर्याय निवडून पूर्ण करा. [5]

i) वैदिक काळातील शिक्षणाचे माध्यम .... भाषा होते.
- अ) संस्कृत
- ब) हिंदी
- क) पाली
- ड) मराठी

ii) .... हे भारतीय शिक्षण आयोगाचे सचिव (1964) मधे होते.
- अ) पो. यशपाल
- ब) डॉ. बुच
- क) डॉ. जे पी. नाईक
- ड) डॉ.डी.एस. कोठारी

iii) अभ्यासक्रमांत दहा गाभाभूत घटकांचा समावेश .... सालीच्या शैक्षणिक धोरणाने केला.
- अ) 1986
- ब) 1992
- क) 1968
- ड) 1995

iv) मोफत व सक्तीचे शिक्षण याची तरतूद भारतीय राज्यघटनेच्या .... व्या कलमामध्ये केलेली आहे.
- अ) 28
- ब) 30
- क) 45
- ड) 14

v) शिक्षक संपूर्ण वर्गाला उद्देशून प्रश्न विचारतात ही आंतरक्रिया .... प्रकारची होय.
- अ) शिक्षक विद्यार्थी
- ब) शिक्षक – कार्यमूह
- क) विद्यार्थी – शिक्षक
- ड) वरील सर्व

) एक वाक्यात उत्तरे लिहा. [5]

i) 1995 मध्ये भारताने कोणत्या करारावर स्वाक्षरी करून खुल्या अर्थव्यवस्थेचे धोरण स्वीकारले?

ii) समावेक्षक शिक्षणात कोणती अध्यापन पद्धती वापरली जाते?

iii) पहिले राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण कोणत्या साली निश्चित करणेत आले?

iv) विद्यार्थ्यांना त्यांच्या जीवनात आलेल्या अडचणी दूर करण्यासाठी कोणत्या जीवनकौशल्याचा उपयोग होतो?

v) राष्ट्रीय एकात्मतेची व्याख्या एका वाक्यात लिहा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची थोडक्यात (250 शब्द)उत्तरे लिहा. (कोणतेही सहा प्रश्न) [30]

i) चिरंतन विकासाची संकल्पना स्पष्ट करा.

ii) विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्व विकासातील शिक्षकाची भूमिका सांगा.

iii) सातत्यपूर्ण सर्वकंष मूल्यमापन ही संकल्पना स्पष्ट करा.

iv) वेद कालिन शिक्षणात वापरल्या जाणाऱ्या अध्यापन पद्धती स्पष्ट करा.

v) राष्ट्रीय ज्ञान आयोगाने ग्रंथालयासंदर्भात केलेल्या शिफारशी लिहा.

vi) सामाजिक आंतरक्रियांचे शालेय वातावरण निर्मितीमधील महत्त्व स्पष्ट करा.

vii) 'समाज संधी' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

viii) राष्ट्रीय एकात्मतेतील शिक्षणाची भूमिका थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.3) आंतरराष्ट्रीय सामंजस्य म्हणजे काय? आंतरराष्ट्रीय सामंजस्याची भावना विकसित होण्यासाठी शाळेची भूमिका स्पष्ट करा. [10]

प्र.4) सामाजिक विविधतेचे स्तर कोणते? त्याचा शिक्षणामध्ये उपयोग कसा कराल ते सोदाहरण स्पष्ट करा. [10]

किंवा

शिक्षणाचे जागतिकीकरण म्हणजे काय? जागतिकीकरणाचा शिक्षणावरील परिणाम थोडक्यात लिहा.

प्र.5) शाळा ही समाजाची आदर्श प्रतिकृती कशी ते सोदाहरण स्पष्ट करा. [10]

किंवा

सर्व शिक्षा अभियानाची गरज स्पष्ट करून सर्व शिक्षा अभियानाची प्रमुख वैशिष्ट्ये लिहा.

Seat No.	

B.Ed. (Part - I) (Semester - I) Examination, April - 2018
CURRICULUM AND PEDAGOGICAL STUDIES
Understanding Discipline and Subjects (Paper - III) (New)
Sub. Code : 66453

Day and Date : Thursday, 19 - 04 - 2018 **Total Marks : 35**

Time : 03.00 p.m. to 05.00 p.m.

Instructions :
1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English.

Q1) Choose the correct alternatives. **[5]**

i) Horticulture is the branch of ______.
   a) Arts
   b) Commerce
   c) Science
   d) Agriculture

ii) Sane Guruji introduced Indian culture in his book named ______.
   a) Hindu sanskriti
   b) Bharatiya Sanskriti
   c) Sindhu Sanskriti
   d) Sanskriti Darshan

iii) National Pomegranate Research Center is at _______ .
   a) Kolhapur
   b) Solapur
   c) Sangli
   d) Satara

iv) The father of Green Revolution in India is ______.
   a) S. Radhakrishnan
   b) P. Balsubramaniam
   c) M.S. Swaminathan
   d) R. Mashelkar

v) Hospitality Management is closely related to ______.
   a) Tourism
   b) Agriculture
   c) Industry
   d) Research

P.T.O.

Q2) Write answer in 250 words (any 2 out of 3) [10]

a) State the co-relation between science and mathematics.

b) State the rational of emerging disciplines.

c) Explain the mahatma Gandhi's concept of discipline

Q.3) Answer the following question in about 800 words. [10]

What will you do to develope your hospitality managerial skills?

Q4) Answer ANY ONE of the following questions in about 800 words. [10]

Explain the interdisciplinary concept of school subjects

OR

Explain the changing role of teacher in multicultural hospitality.

मराठी रूपांतर

सूचना :
1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) मराठी रूपांतराबद्दल शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विचारात ध्यावे.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा [5]

i) उद्यानविद्या ही ...... ची शाखा आहे.

अ) कला ब) वाणिज्य

क) शास्त्र ड) कृषी

ii) साने गुरूजींनी आपल्या .... या पुस्तकातून भारतीय संस्कृतीचे दर्शन करून दिले.

अ) हिंदू संस्कृती ब) भारतीय संस्कृती

क) सिंधू संस्कृती ड) संस्कृती दर्शन

iii) राष्ट्रीय डाळींब संशोधन संस्था .... येथे आहे.

अ) कोल्हापूर ब) सोलापूर

क) सांगली ड) सातारा

iv) भारतातील हरीत क्रांतीचे जनक .... हे आहेत.

अ) एस. राधाकृष्णान
ब) पी. बालसुब्रमण्यम
क) एम. एस. स्वामीनाथन
ड) आर. माशेलकर

v) आदरातिथ्य व्यवस्थापन हे .... शी संबंधीत आहे.

अ) पर्यटन
ब) कृषी
क) उदयोग
ड) संशोधन

प्र.2) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही 2) शब्दमर्यादा 250) **[10]**

अ) गणित व विज्ञान विषयांचा समवाय स्पष्ट करा.

ब) नवीन विदयाशाखा उदयास येण्याची कारणे सांगा.

क) महात्मा गांधीजींची विदयाशाखेची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.3) खाली दिलेल्या प्रश्नाचे उत्तर 800 शब्दात लिहा. **[10]**

तुमचे स्वत:चे आदरातिथ्य व्यवस्थापकीय कौशल्ये विकसित करण्यासाठी काय कराल?

प्र.4) खाली दिलेल्या कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 800 शब्दात लिहा.

शालेय विषयांची आंतरविदयाशाखीय संकल्पना स्पष्ट करा. **[10]**

किंवा

बहुसांस्कृतिक आदरातिथ्यामध्ये शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.

ⓘⓘⓘ

Seat No.	

L - 1

Total No. of Pages : 4

B.Ed. (Part - I) (Semester - I) Examination, April - 2018
CHILDHOOD & GROWING UP (New) (Paper - 1)
Perspectives in Education (Theory)
Sub. Code : 66451

Day and Date : Tuesday, 17 - 04 - 2018

Time : 03.00 p.m. to 06.00 p.m. **Total Marks : 70**

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English.**
4) **Answer the question number 3,4 and 5 in 800 words.**

Q1) A) Choose correct alternative and complete the following sentences : **[5]**

i) 'Piaget's' has put forth ________ theory of development.
   a) Emotional b) Cognitive
   c) Psycho-motor d) Social

ii) The period of ________ is 6 to 12 years.
   a) Childhood b) Infancy
   c) Adolescence d) Foetal

iii) Development is ________ process.
   a) habitual b) temporary
   c) two-way d) contineous

iv) 'Erickson' is famous for ________ theory.
   a) Social and emotional development
   b) Psycho-motor
   c) Mental
   d) Linguistic development

v) The stage ________ is called as period of "Storm and Stress".
   a) Childhood b) Infancy
   c) Adolescence d) Adulthood

P.T.O.

B) Answer the following questions in one sentence : [5]

i) What is meaning of personality?

ii) State the two types of family.

iii) Who developed Concept Attainment Model?

iv) What do you mean by heredity?

v) Which method is used for studying the abnormal child?

Q2) Answer the following questions in brief in 250 words. (any six) : [30]

a) Explain the aims of child study.

b) Explain the characteristics of emotional development in childhood.

c) Differentiate between growth and development.

d) State importance of psychological tests in guidance and counseling of children.

e) How school influences on personality development of child.

f) Differentiate between Guidance and Counseling.

g) State the difficulties in development of girl child.

h) Explain the role of parents in grooming the child.

Q3) Discuss the introspection method of studying child behaviour with merits and demerits. [10]

Q4) Explain the physical, mental, emotional and social characteristics of Adolescence. [10]

OR

Explain in brief 'Piaget's' theory of development. [10]

Q5) Discuss the factors affecting development of child. [10]

OR

Illustrate steps involved in Concept Attainment Model. [10]

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उवजीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका वाचावी.

4) प्रश्न क्र. 3,4 व 5 यांची उत्तरे प्रत्येकी 800 शब्दामध्ये लिहा.

प्र.1) अ) खालील विधाने योग्य पर्याय निवडून पूर्ण करा. [5]

i) 'पियाजे' यांनी .... विकासाची उपपत्ती मांडली.

अ) भावनिक ब) बोधात्मक

क) क्रिया कौशल्यात्मक ड) सामाजिक

ii) वय वर्षे 6 ते 12 हा .... या अवस्थेचा कालावधी आहे.

अ) किशोरावस्था ब) शैशवावस्था

क) कुमारावस्था ड) भ्रुणावस्था

iii) विकास ही .... प्रक्रिया आहे.

अ) सवयीवर आधारित ब) तात्पुरती

क) द्विमार्गी ड) सातत्यपूर्ण

iv) 'इरिक्सन' हे .... उपपत्तीसाठी प्रसिद्ध आहेत.

अ) सामाजिक आणि भावनिक विकास

ब) क्रिया कौशल्य

क) मानसिक

ड) भाषिक विकास

v) ''वादळी आशांततेचा काळ'' असे .... या अवस्थेला म्हटले जाते.

अ) किशोरावस्था ब) शैशवावस्था

क) कुमारावस्था ड) प्रौढावस्था

ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [5]

i) व्यक्तिमत्व म्हणजे काय?

ii) कुटुंबाचे दोन प्रकार लिहा.

iii) संकल्पना प्राप्ती प्रतिमान कोणी विकसित केले?

iv) अनुवंश म्हणजे काय?

v) अपसामान्य मुलांच्या अभ्यासासाठी कोणती पद्धत वापरतात?

प्र.2) खालील प्रश्नांची 250 शब्दामध्ये उत्तरे लिहा. (कोणतेही सहा) [30]

अ) बालकाच्या अभ्यासाचे हेतू स्पष्ट करा.

ब) किशोरावस्थेच्या भावनिक विकासाची वैशिष्टे स्पष्ट करा.

क) वाढ व विकास यातील फरक स्पष्ट करा.

ड) बालकाना मार्गदर्शन व समुपदेशन करण्यासाठी मानसशास्त्रीय चाचण्यांचे महत्व स्पष्ट करा.

इ) बालकांच्या व्यक्तिमत्व विकासावर शाळा कसा प्रभाव टाकते?

फ) मार्गदर्शन व समुपदेशन यातील फरक स्पष्ट करा.

य) मुलींच्या विकासातील अडचणी लिहा.

र) बालसंगोपनातील पालकांची भूमिका विशद करा.

प्र.3) बालकाच्या वर्तन अभ्यासाची आत्मनिरीक्षण पद्धत गुण दोषासह चर्चा करा. [10]

प्र.4) कुमारावस्थेची शारीरिक, मानसिक, भावनिक व सामाजिक वैशिष्टे स्पष्ट करा. [10]

किंवा

'पियाजे' यांची विकासात्मक उपपत्ती स्पष्ट करा. [10]

प्र.5) बालकांच्या विकासावर परिणाम करणारे घटक चर्चा करा. [10]

किंवा

संकल्पना प्राप्ती प्रतिमानाच्या पायऱ्या सोदाहरण स्पष्ट करा. [10]

Seat No.	

SA-157

Total No. of Pages : 4

B.Ed. (Part - I) (Semester - I) Examination, May - 2023

CONTEMPORARY INDIA AND EDUCATION

Sub. Code : 77912

Day and Date : Thursday, 04 - 05 - 2023

Time : 10.30 a.m. to 01.30 p.m. **Total Marks : 70**

Instructions :

1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Candidates who intend to write their answers in Marthi are advised to read original questions in English.
4) Answer the question number 3, 4 and 5 in 200 words.

Q1) a) Match the following : **[5]**

Column A		Column A
i) Article 29		a) Fundamental duties
ii) Article 46		b) Protection of life and personal liberty
iii) Article 21		c) Right to freedom of religion
iv) Article 51-A		d) Facilities for instruction in mother tongue at the primary stage
v) Article 350-A		e) Protection of interests of minorities
		f) Protection of educational and economic interests of SC, ST and other weaker section

b) Answer the following questions in one sentence. [5]

i) Which education commission was introduced 10 + 2 + 3 system of education?

ii) Which institute imparted primary education in Muslim period?

iii) Who was the chairman of National Knowledge Commission?

iv) Which year was the world conference recommended the concept of inclusive education in Thailand?

v) What was the title of Brundtland report?

Q2) Answer the following questions in 250 words. (Any 6) : [30]

a) Explain the role of teacher in school.

b) Explain the basic principle underlying the constitution of India in its preamble.

c) What is mean by right to education? Explain the need of right to education.

d) Explain the concept of continuous and comprehensive evaluation.

e) What is mean by national integration? Explain the need of national integration.

f) Explain the role of teacher to society.

g) Explain any five life skills given by WHO.

h) What is mean by inclusive education? Explain the need of inclusive education.

Q3) What is mean by social diversity? Explain the various levels of diversity. [10]

Q4) What is the need of Sarva Shiksha Abhiyan? Explain the main features of Sarva Shiksha Abhiyan. [10]

OR

'School is an ideal epitome of the society', explain with example.

Q5) Compare the education in Vedic and Buddha period with reference to the aim of education, curriculum, teaching methods, students teacher relationship and educational centres. [10]

OR

What is mean by globalization? Explain the various challenges developed due to globalization in education.

मराठी रूपांतर

सूचना :
1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका इष्टपहाणे इष्ट ठरेल.
4) प्रश्न क्र. 3, 4 व 5 ची उत्तरे 800 शब्दात लिहावीत.

प्र.1) अ) जोड्या जुळवा. [5]

स्तंभ अ	स्तंभ ब
i) कलम 29	अ) मूलभूत कर्तव्ये
ii) कलम 46	ब) जीविताचे संरक्षण व वैयक्तिक स्वातंत्र्य
iii) कलम 21	क) धार्मिक स्वातंत्र्याचा अधिकार
iv) कलम 51 अ	ड) प्राथमिक स्तरावर मातृभाषेतून शिक्षणाच्या सोयी
v) कलम 350 अ	इ) अल्पसंख्याक वर्गाच्या हितसंबंधाचे संरक्षण
	फ) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जनजाती आणि इतर दुर्बल घटकांचे शैक्षणिक व आर्थिक हित संवर्धन

ब) खालील प्रश्नांची एका व्याख्यात उत्तरे लिहा. [5]

i) 10+2+3 ही शिक्षण व्यवस्था कोणत्या शिक्षण आयोगाने आणली होती?

ii) मुस्लीम कालखंडातील प्राथमिक शिक्षण देणारी संस्था कोणती?

iii) राष्ट्रीय ज्ञान आयोगाचे अध्यक्ष कोण होते?

iv) थायलंडमध्ये झालेल्या कोणत्या वर्षाच्या जागतिक परिषदेमध्ये समावेशक शिक्षणाच्या संकल्पनेची शिफारस करण्यात आली होती?

v) ब्रुटलॅंड अहवालाचे शीर्षक काय होते?

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दात लिहा (कोणतेही 6) : **[30]**

अ) शिक्षकाची शाळेशी संबंधित भूमिका स्पष्ट करा.

ब) भारतीय राज्यघटनेच्या प्रास्ताविकेतील अधोरेखित झालेली मूलभूत तत्वे स्पष्ट करा.

क) शिक्षणाचा अधिकार म्हणजे काय? शिक्षणाच्या अधिकाराची गरज स्पष्ट करा.

ड) सातत्यपूर्ण व सर्वकष मूल्यमापनाची संकल्पना स्पष्ट करा.

इ) राष्ट्रीय एकात्मता म्हणजे काय? राष्ट्रीय एकात्मतेची गरज स्पष्ट करा.

फ) शिक्षकाची समाजाशी संबंधित भूमिका स्पष्ट करा.

य) जागतिक आरोग्य संघटनेने सांगितलेली कोणतीही पाच जीवन कौशल्य स्पष्ट करा.

र) समावेशक शिक्षण म्हणजे काय? सर्वसमावेशक शिक्षणाची गरज स्पष्ट करा.

प्र.3) सामाजिक विविधता म्हणजे काय? सामाजिक विविधेतच्या पातळ्या स्पष्ट करा. **[10]**

प्र.4) सर्व शिक्षा अभियानाची गरज काय? सर्व शिक्षा अभियानाची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. **[10]**

किंवा

'शाळा ही समाजाची आदर्श प्रतिकृती आहे', हे सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्र.5) वैदिक व बौद्ध काळातील शिक्षणाची पुढील मुद्दयांच्या आधारे तौलनिक माहिती लिहा. शिक्षणाची ध्येये, अभ्यासक्रम, अध्यापन पद्धती, गुरू-शिष्य संबंध व शिक्षणाची केंद्रे. **[10]**

किंवा

जागतिकीकरण म्हणजे काय? जागतिकीकरणामुळे शिक्षणापुढे निर्माण झालेली विविध आव्हाने स्पष्ट करा.

⌘⌘⌘

Seat No.	

SA - 158

Total No. of Pages : 2

B.Ed. (Part - I) (Semester - I) Examination, May - 2023
Curriculum & Pedagogical Studies
UNDERSTANDING DISCIPLINE AND SUBJECTS
(Paper - III)
Sub. Code : 77913

Day and Date : Monday, 08 - 05 - 2023
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m. **Total Marks : 35**

Instructions:
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Read English questions as original version.**

Q1) Answer in one sentence. **[5]**

a) Who was proponent of activity based and experience based learning?

b) What is the name of educational plan initiated by Mahatma Gandhi?

c) What is the name of discipline which studies vegetable?

d) Which is the aim statement of Tourism department?

e) Which descipline is origin of all subjects?

Q2) Answer any Two of the following in 250 words. **[10]**

a) Nature of discipline according to Swami Vivekananda.

b) Write the characteristics of learner centred curriculum.

c) Explain the need of learning western science.

Answer the following in 800 words.

Q3) Explain the corelationship between teacher competency and changing nature of disciplinary knowledge. **[10]**

Q4) Explain the importance of horticulture in poverty reduction. **[10]**

OR

Explain the disciplinary knowledge of your pedagogoy subject of study. **[10]**

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) मूळ प्रश्न पत्रिकेसाठी इंग्रजी प्रश्न वाचावेत.

प्र.1) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [5]

अ) कृतीकेंद्री व अनुभवकेंद्री शिक्षणाचे पुरस्कर्ते कोण होते?

ब) म. गांधींनी सुरू केलेल्या शिक्षणयोजनेचे नाव काय?

क) भाजीपालाविषयक अभ्यास करणाऱ्या विज्ञानशाखेचे नाव काय?

ड) पर्यटन विभागाचे ब्रिदवाक्य कोणते?

इ) सर्वेक्षणांचा उगम कोणत्या विज्ञानशाखेतून झाला?

प्र.2) कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दात लिहा. [10]

अ) स्वामी विवेकानंदांच्यामते विज्ञानशाखेचे स्वरूप लिहा.

ब) अध्ययनार्थी केंद्री अभ्यासक्रमाची वैशिष्ट्ये लिहा.

क) पाश्चिमात्य विज्ञान अभ्यासाची गरज स्पष्ट करा

खालील प्रश्नांची 800 शब्दात उत्तरे लिहा.

प्र.3) विज्ञानशास्त्रीय ज्ञानाचे बदलते स्वरूप व शिक्षकसक्षमता यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा. [10]

प्र.4) दारिद्र्यनिर्मूलनासाठी उद्यानविद्या विषयाचे महत्त्व स्पष्ट करा. [10]

किंवा

तुम्ही अभ्यासलेल्या अध्यापनपद्धतीचे विज्ञानशास्त्रीय ज्ञान स्पष्ट करा. [10]

❋ ❋ ❋

Seat No.	

B.Ed. (Part - I) (Semester - I) Examination, May - 2023
CHILDHOOD AND GROWING UP (Paper - I)
Sub. Code : 77911

Day and Date : Tuesday, 02 - 05 - 2023 **Total Marks : 70**

Time : 10.30 a.m. to 01.30 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English.**
4) **Answer the question number 3, 4 and 5 in 800 words.**

Q1) A) Choose the correct alternative and complete the following sentences. **[5]**

i) Development of concepts is primarily a part of ________.

a) emotional development b) intellectual development

c) physical development d) social development

ii) The ______ method is used for studying the abnormal child.

a) Introspection b) Experimental

c) Sociometric d) Case study

iii) The ink blot test for assessment of personality was developed by ________.

a) Rorschach b) Binnet

c) Allport d) Vernon

iv) Erickson is famous for _______ theory.

a) Social and emotional development

b) Psycho-motor

c) Mental development

d) Linguistic development

v) Which of the following statements is not true?

a) Growth is a biological process

b) Development is a quantitative process

c) Education is a goal-oriented process

d) Learning is a process of behavioural changes

B) Answer the following questions in one sentence. [5]

i) Who is the put forth of cognitive theory of development?

ii) What do you mean by Introspection?

iii) What is meant by Counselling?

iv) Which development stage is called as 'Period of Storm & Stress'?

v) What is the purpose of socio-metric technique?

Q2) Answer the following questions in 250 words (any six) : [30]

a) Explain the role of parents in grooming the child.

b) Explain the general Principles of development.

c) Differentiate between guidance and counseling.

d) Differentiate between growth and development.

e) State the difficulties in development of Tribal children.

f) Discuss the external factors affecting personality.

g) Explain the merits and demerits of case study Method.

h) Explain the Projective technique of assessment of personality.

Q3) Explain Introspection method of studying child behaviour with its merits and demerits. [10]

Q4) Explain the factors influencing child development. [10]

OR

What is meant by concept? Explain the steps of concept formation.

Q5) What is meant by Guidance and Counselling? Explain the role of teacher in Guidance and Counselling of students in adolescence. [10]

OR

Explain the physical, mental, emotional and social development of childhood.

SA - 156

मराठी रूपांतर

सूचना :
1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) मराठीतून उत्तर लिहू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे इष्ट ठरेल.
4) प्रश्न क्र. 3, 4 व 5 यांची उत्तरे 800 शब्दामध्ये लिहा.

प्र.1) अ) खालील विधाने योग्य पर्याय निवडून पूर्ण करा. [5]

i) संकल्पनांचा विकास हा प्रामुख्याने .... चा भाग आहे.

अ) भावनिक विकास ब) बौद्धिक विकास

क) शारीरिक विकास ड) सामाजिक विकास

ii) अपसामान्य बालकांच्या अभ्यासासाठी .... पद्धती वापरली जाते.

अ) आत्मनिरीक्षण ब) प्रायोगिक

क) समाजमिती ड) व्यक्ती अभ्यास

iii) व्यक्तिमत्व मापनाची शाई डाग चाचणी .... यांनी विकसित केली.

अ) रोर्शा ब) बिने

क) आलपोर्ट ड) व्हर्नान

iv) 'एरिक्सन' हे .... उपपत्तीसाठी प्रसिद्ध आहेत.

अ) सामाजिक आणि भावनिक विकास

ब) क्रियाकौशल्य

क) मानसिक

ड) भाषिक विकास

v) खालीलपैकी कोणते विधान सत्य नाही?

अ) वाढ ही एक जैविक प्रक्रिया आहे.

ब) विकास ही एक संख्यात्मक प्रक्रिया आहे.

क) शिक्षण ही एक उद्दिष्टाधिष्ठीत प्रक्रिया आहे.

ड) अध्ययन ही एक वर्तन बदलाची प्रक्रिया आहे.

ब) खालील प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा. [5]

i) बोधात्मक विकासाची उपपत्ती कोणी मांडली?

ii) आत्मनिरीक्षण म्हणजे काय?

iii) समुपदेशन म्हणजे काय?

iv) वादळी अशांततेचा काळ असे विकासाच्या कोणत्या अवस्थेला संबोधले जाते?

v) समाजमिती तंत्राचा उद्देश कोणता?

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दामध्ये लिहा. (कोणत्याही सहा) [30]

अ) बालसंगोपनातील पालकाची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) विकास प्रक्रियेची सर्वसामान्य तत्त्वे स्पष्ट करा.

क) मार्गदर्शन आणि समुपदेशन यातील फरक स्पष्ट करा.

ड) वाढ आणि विकास यातील फरक स्पष्ट करा.

ई) आदिवासी मुलांच्या विकासातील अडचणी सांगा.

फ) व्यक्तिमत्व विकासावर परिणाम करणारे बाह्यघटक स्पष्ट करा.

य) व्यक्ति अभ्यास पद्धतीचे गुण दोष स्पष्ट करा.

र) व्यक्तिमत्व मापनाचे प्रक्षेपण तंत्र स्पष्ट करा.

प्र.3) बालकाच्या वर्तन अभ्यासाच्या आत्मनिरीक्षण पद्धतीची गुणदोषासह चर्चा करा. [10]

प्र.4) बालविकासावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. [10]

किंवा

संकल्पना म्हणजे काय? संकल्पना निर्मितीचे टप्पे स्पष्ट करा.

प्र.5) मार्गदर्शन व समुपदेशन म्हणजे काय? कौमार्यावस्थेतील विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन व समुपदेशन करण्यामधील शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा. [10]

किंवा

किशोरावस्थेची शारीरिक, मानसिक, भावनिक व सामाजिक वैशिष्टे स्पष्ट करा.

Seat No.	

Total No. Of Pages : 4

B.Ed. (Part- I) (Semester- I) Examination, Oct. - 2023

CHILDHOOD AND GROWING UP

Sub. Code : 77911

Day and Date : Tuesday, 23-01-2024 **Total Marks : 70**

Time : 10.30a.m. to 1.30p.m.

Instructions :
1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right side indicate full marks.
3) Candidates who intend to write their answers in Marathi and advised to read original questions in English.
4) Answer the question no. 3,4 and 5 in 800 words.

Q.1]

A] Write the correct option in the blank. [5]

1. Piaget's has put fourth ---------------- theory of development.
   a) Emotional b) Cognitive c) Psycho-motor d) Social
2. If a person wants to study his own behavior ------------ study methods would be appropriate.
   a) Experimental b) Introspection
   c) Socio metric d) Case Study
3. Development is ------------------- process.
   a) Temporary b) Habitual c) Continuous d) Numerical
4. The stage --------------- is called as period of "storm and stress".
   a) Childhood b) Infancy
   c) Adolescence d) Adulthood
5. Guidance is a --------------- process.
   a) Continuously b) from time to time
   b) As required d) None of these

B] Answer the following questions in one sentence. [5]

1. What is meaning of personality?
2. Write what are types of family.
3. What is meaning of guidance?
4. Who is the father of concept attainment model?
5. Who is the put fourth or cognitive theory of development?

P.T.O.

Q2] Answer the following questions in 250 words. (Any 6) [30]

1) Explain the aims of child study.
2) Explain the difference between growth and development.
3) Explain the concept of Infancy (Childhood).
4) What is meaning of concept?
5) Explain the difference between guidance and counselling.
6) Mention the problems of slum children.
7) Explain the projection technique of assessment of personality.
8) Discuss the types of family.

Q3] Explain an experimental method of studying child behaviour with merits and demerits. [10]

Q4] Discuss the factors affecting development of child. [10]

OR

Explain in brief 'Piaget's' theory of development.

Q5] Explain the physical, mental, emotional and social characteristics of adolescence. [10]

OR

Discuss the factors affecting personality development.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका वाचावी.
4) प्रश्न क. 3,4 व 5 वी उत्तरे 800 शब्दात लिहा.

प्र.1)

अ) रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडा. (गुण 5)

1) पियाजे यांनी .... विकासाची उपपत्ती मांडली.

अ) भावनिक ब) बोधात्मक क) क्रियाकौशल्यात्मक ड) सामाजिक

2) एखाद्या व्यक्तीला आपल्या स्वतःच्या वर्तनाचा अभ्यास करायचा असल्यास .... पद्धत वापरणे योग्य होईल.

अ) प्रायोगिक ब) आत्मनिरिक्षण क) समाजनिती ड) व्यक्तिअभ्यास

3) विकास ही .... प्रकिया आहे.

अ) तात्पुरती ब) सवयीवर आधारीत क) सातत्यपूर्ण ड) संख्यात्मक

4) वादळी अशांततेचा काळ हा .... अवस्थेला म्हटले जाते.

अ) किशोर अवस्था ब) शैशावस्था क) कुमारावस्था ड) प्रौढावस्था

5)मार्गदर्शन ही .... चालणारी प्रक्रिया आहे.

अ) सातत्यपूर्ण ब) वेळेनुसार क) गरजेनुसार ड) यापैकी नाही

(गुण 5)

ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

1) व्यक्तिमत्व म्हणजे काय?

2) कुटुंबाचे प्रकार लिहा.

3) मार्गदर्शन म्हणजे काय?

4) संकल्पना प्राप्ती प्रतिमानाचा जनक कोण?

5) बोधात्मक विकासाची उपपत्ती कोणी मांडली?

(गुण 30)

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दात लिहा. (कोणतेही 6)

1) बालकांच्या अभ्यासाचे हेतू स्पष्ट करा.

2) वाढ आणि विकास यातील फरक स्पष्ट करा.

3) बाल्यावस्था ही संकल्पना स्पष्ट करा.

4) संकल्पना म्हणजे काय? सविस्तर स्पष्ट करा.

5) मार्गदर्शन आणि समुपदेशन यातील फरक स्पष्ट करा.

6) झोपडपट्टीतील मुलांच्या समस्या सांगा.

7) व्यक्तीमत्त्व मापनाचे प्रक्षेपण तंत्र स्पष्ट करा.

8) कुटुंबाचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.3) बालकाच्या वर्तन अभ्यासाच्या प्रायोगिक पद्धतीची गुण दोषांसह सविस्तर चर्चा करा. (गुण 10)

प्र.4) बालकाच्या विकासावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. (गुण 10)

किंवा

पियाजे यांची विकासात्मक उपपत्ती स्पष्ट करा.

प्र.5) कुमारावस्थेतील बालकांची शारिरीक, भावनिक, सामाजिक व मानसिक वैशिष्टये स्पष्ट करा.

(गुण 10)

किंवा

व्यक्तिमत्त्व विकासावर परिणाम करणारे घटक सविस्तर स्पष्ट करा.

Seat No. | |

Total No. Of Pages : 3

B.Ed. (Part- I) (Semester- I) Examination, Oct. - 2023

UNDERSTANDING DISCIPLINE AND SUBJECTS

Sub. Code : 77913

Day and Date : Thursday, 25-01-2024 **Total Marks : 35**

Time : 10.30a.m. to 12.30p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right side indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answers in Marathi and advised to read original questions in English.**
4) **Answer the question no. 3 and 4 in 800 words.**

Que. 1 Choose the correct alternative [5]

i) Mahatma Gandhi emphasized on __________ system of education.

a) Mulodyogi Education b) Homemaker
c) Industrial Education d) None of these

ii) 'Gurukul Education System' best supported by _________.

a) Swami Vivekananda b) Mahatma Gandhi
c) John Dewey d) Skinner

iii) Science that studies fruits is _________.

a) Floriculture b) Pomology
c) Horticulture d) Botany

iv) ____________ is a faculty that studies the interrelationships in the environment.

a) Physical and Natural Sciences b) Sociology
c) Humanities d) Mathematics

v) The word faculty is derived from the original Latin word ___________.

a) Disciplinary b) Discipulus
c) Discipline d) None of These

P.T.O.

Que.2) Write answer in 250 words (any two of the following) (16)

a) Explain the need for science teaching at school level.

b) Explain the changing role of teachers.

c) Explain the socio - cultural approach to mathematics.

Que.3) Explain the difference between interdisciplinary approach and trans disciplinary approach of faculties. (16)

Que. 4) What is Horticulture? Explain the need and importance of Horticulture. (16)

OR

How will you develop your hospitality management skills?

मराठी रूपांतर

सूचना :

1) सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका वाचावी.

4) प्रश्न क. 3 व 4 ची उत्तरे 800 शब्दात लिहा.

प्रश्न 1. योग्य पर्याय निवडा. (6)

1. महात्मा गांधी यांनी .... शिक्षण पद्धतीवर भर दिला.

अ. मूलोद्योगी शिक्षण ब. गृहोद्योगी शिक्षण

क. औद्योगिक शिक्षण ड. यापैकी नाही.

2. 'गुरूकुल शिक्षण पद्धतीचा' पुरस्कार .... यांनी केला.

अ. स्वामी विवेकानंद ब. महात्मा गांधी

क. जॉन डयुई ड. स्किनर

3. फळांचा अभ्यास करणारे शास्त्र म्हणजे ....

अ. फ्लोरिकल्चर ब. पोमोलॉजी

क. उद्यानविद्या ड. वनस्पतीशास्त्र

4. .... या विद्याशाखेत पर्यावरणातील परस्परसंबंधाचा अभ्यास केला जातो.

अ. भौतिक व नैसर्गिक शास्त्र ब. समाजशास्त्र

क. मानवविद्या ड. गणित

5. विद्याशाखा हा शब्द मूळ लॅटिन शब्द ________ पासून तयार झाला आहे

अ	Disciplinary	ब	Disipulus
क	Disipulus	ड	यापैकी नाही.

प्रश्न 2. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही 2) (शब्द मर्यादा 250) (10)

1. शालेय स्तरावर शास्त्र अध्यापनाची गरज स्पष्ट करा.
2. शिक्षकांची बदलती भूमिका स्पष्ट करा.
3. गणिताचा सामाजिक – सांस्कृतिक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 3. विद्याशाखांचा बहुविद्याशाखीय दृष्टिकोन आणि अंतर्बोधविद्याशाखीय दृष्टिकोन यांमधील फरक स्पष्ट करा. (10)

प्रश्न 4. उद्यानविद्या म्हणजे काय? उद्यानविद्येची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा. (10)

किंवा

तुम्ही तुमची आदरातिथ्य व्यवस्थापन कौशल्ये कशी विकसित कराल.

Seat No.	

Total No. Of Pages : 4

B.Ed. (Part- I) (Semester- I) Examination, Oct. - 2023

CONTEMPORARY INDIA AND EDUCATION

Sub. Code : 77912

Day and Date : Wednesday, 24-01-2024

Total Marks : 70

Time : 10.30a.m. to 1.30p.m.

Instructions :
1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right side indicate full marks.
3) Candidates who intend to write their answers in Marathi and advised to read original questions in English.
4) Answer the question no. 3,4 and 5 in 800 words.

Q.1] [5]

A] Write the correct option in the blank.

1. Pravarjya was performed in the Sanskar ---------------- education system.
   a) Muslim b) Bauddh c) Vedic d) Missionary
2. A social invention to impart a particular kind of education to children in school life is ----------.
   a) Society b) Family c) School d) Public
3. The Right to Education Act was implemented throughout India on -----------.
   a) 1April, 2010 b) 1 May, 2010 c) 1 June, 2010 d) 15 June, 2010
4. Braille is used for -----------.
   a) Blind b) Deaf
   c) Mentally Retarded d) Cerebral Palsy
5. ------------------ factor that does not interface with national unity.
   a) Ethnicity b) Bigotry c) Discrimination d) Equality

B] Answer the following questions in one sentence. [5]

1. Make a definition in own word of social diversity.
2. When was the Indian Constitution implemented?
3. Who established the Education Commission of India?
4. Define globalization.
5. What is sustainable development?

P.T.O.

Q2] Answer the following questions in 250 words. (Any 6) [30]

1) What are the basic rights and duties of citizens in the constitution?
2) Write the nature and characteristics of Vedic education.
3) Explain the educational objectives of the National Curriculum Framework 2005.
4) What was more emphasized in the first five year plan?
5) Explain the need for National Integration and write down the factors hindering it.
6) Explain the characteristics, merits and demerits of Missionary Education.
7) Write down the guiding principles related to education.
8) Explain the need for International Integration.

Q3] Explain the assumption that school is a model replica of society. [10]

Q4] Explain the role of peaceful education for collective lime by stating the need for peaceful education for collective life. [10]

OR

State the educational problems of underprivileged students and explain the government's measure against them.

Q5] Describe in details the various roles of teachers in school. [10]

OR

Explain the role of teachers and parents in life skill development by explain what life skill are.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका वाचावी.

4) प्रश्न क. 3,4 व 5 वी उत्तरे 800 शब्दात लिहा.

प्र.1)

अ) रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडा. (गुण 6)

1) प्रवर्ज्या हे संस्कार .... शिक्षण प्रणालीत केले जात होते.

अ) मुस्लिम ब) बौध्द क) वैदिक ड) मिशनरी

2) शालेय जीवनात बालकांना विशिष्ट प्रकारचे शिक्षण देण्यासाठी स्थापलेली सामाजिक संस्था म्हणजे ______ होय.

अ) समाज ब) कुटुंब क) शाळा ड) जनता

3) शिक्षणाचा हक्क हा अधिनियम ______ रोजी संपूर्ण भारतात लागू केला.

अ) 1 एप्रिल, 2010 ब) 1 मे, 2010 क) 1 जून, 2010 ड) 15 जून, 2010

4) ब्रेल लिपीचा वापर ______ साठी केला जातो.

अ) अंध ब) कर्णबधीर क) मतिमंद ड) मेंदूचा पक्षाघात

5) राष्ट्रीय एकात्मतेला बाधा न ठरणारा घटक म्हणजे ______

अ) जातीयता ब) धर्मांधता क) भाषाभेद ड) समानता

ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (गुण 5)

1) 'सामाजिक विविधता' तुमच्या शब्दात व्याख्या तयार करा.

2) भारतीय संविधानाची अंमलबजावणी केव्हा करण्यात आली?

3) भारतीय शिक्षण आयोग कोणी स्थापन केला?

4) जागतिकीकरणाची व्याख्या दया.

5) चिरंतन विकास म्हणजे काय?

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दात लिहा. (गुण 30)

1) संविधानातील नागरीकांचे मुलभूत हक्क व कर्तव्ये कोणती?

2) वैदिक शिक्षणाचे स्वरूप व वैशिष्टये लिहा.

3) राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आराखडा 2005 ची शैक्षणिक उद्दिष्टये स्पष्ट करा.

4) पहिल्या पंचवार्षिक योजनेत कोणत्या गोष्टींवर अधिक भर देण्यात आला होता?

5) राष्ट्रीय एकात्मतेची गरज स्पष्ट करून राष्ट्रीय एकात्मतेला बाधा आणणारे घटक लिहा.

6) मिशनरी शिक्षणाची वैशिष्टये, गुण व दोष स्पष्ट करा.

7) शिक्षणाशी संबंधित मार्गदर्शक तत्वे कोणती ती लिहा.

8) आंतरराष्ट्रीय सांमजस्याची गरज स्पष्ट करा.

प्र.3) 'शाळा ही समाजाची आदर्श प्रतिकृती आहे' हे सोदाहरण स्पष्ट करा. (गुण 10)

प्र.4) सामूहिक जीवनासाठी शांततापूर्ण शिक्षणाची गरज सांगून सामूहिक जीवनासाठी शांततापूर्ण शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा. (गुण 10)

किंवा

वंचित विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणविषयक समस्या सांगून त्यावरील शासनाच्या उपाययोजना स्पष्ट करा.

प्र.5) शिक्षकांच्या शाळेसंबंधीच्या विविध भूमिकांचे सविस्तर वर्णन करा. (गुण 10)

किंवा

जीवनकौशल्य म्हणजे काय? ते सांगून जीवनकौशल्य विकासात शिक्षक व पालकाची भूमिका सोदाहरण स्पष्ट करा.